

Subject Area  
Education ScienciesYear: 2022  
Vol: 8 Issue: 103  
PP: 3549-3555Arrival  
11 August 2022  
Published  
26 October 2022  
Article ID Number  
64985Article Serial Number  
28Doi Number  
[http://dx.doi.org/10.29228/s  
ssj.64985](http://dx.doi.org/10.29228/s<br/>ssj.64985)

**How to Cite This Article**  
Erdem, K. Açık, N. &  
Eribol, F. (2022). "Aile  
Katılımının Mevcut Durumu  
Ve Engelleri: Bir Gözden  
Geçirme Çalışması"  
International Social  
Sciences Studies Journal, (e-  
ISSN:2587-1587) Vol:8,  
Issue:103; pp:3549-3555



Social Sciences Studies Journal  
is licensed under a Creative  
Commons Attribution-  
NonCommercial 4.0  
International License.

## Aile Katılımının Mevcut Durumu Ve Engelleri: Bir Gözden Geçirme Çalışması

### Current Status and Obstacles to Family Participation: A Review

Kenan Erdem<sup>1</sup>  Necat Açık<sup>2</sup>  Feyat Eribol<sup>3</sup> <sup>1</sup> Batman Üniversitesi, Batman, Türkiye<sup>2</sup> Öğretmeni., MEB, Batman, Türkiye<sup>3</sup> Öğretmen., MEB, Batman, Türkiye

#### ÖZET

Eğitim kalitesinin güçlendirilmesi için okul, öğretmen, öğrenci, veli ve diğer ilgili taraflar gibi birçok faktörün dahil edilmesi gerekmektedir. Daha da önemlisi, bunun gerçekleşmesi için bu tarafların çok güçlü bir katılım taahhüdüne ihtiyacı vardır. Uygulamada buna aile katılımı denilmektedir. Ancak aile katılımında ailelerin ve okul personelinin inançlarından, algılarından ve tutumlarından kaynaklanan bazı engeller bulunmaktadır. Bu çalışmada ise son çalışmalar ışığında eğitim sisteminde aile katılımının mevcut durumu ve aile katılımının gerçekleştirilmesinin önündeki engeller gözden geçirilmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Eğitim, Katılım, Aile Katılımı

#### ABSTRACT

In order to strengthen the quality of education, many factors such as school, teachers, students, parents and other interested parties need to be included. More importantly, for this to happen, these parties need a very strong commitment to participate. In practice, this is called family involvement. However, there are some barriers to family participation arising from the beliefs, perceptions and attitudes of families and school personnel. In this study, the current situation of family participation in the education system and the obstacles to the realization of family participation are reviewed in the light of recent studies.

**Keywords:** Education, Participation, Family Participation

## 1. GİRİŞ

Sosyal bir varlık olan insanın gelişimi ve davranışları içerisinde yaşadığı toplumdan ve çevreden bağımsız değerlendirilemez. Aile ise en güçlü ve yakın ilişkilere sahip birincil toplumsal gruptur ve bireyin kişiliğini şekillendirmede birincil etkileşimi sağlamaktadır (Tezcan, 1997). Aile içerisinde çocuklara gösterilen davranışlar çocukların her tür gelişimini ve yaşamın her evresini etkilemektedir (Öztop,1996). Çocuğun ailesi içerisinde doğduğu ilk çevredir. Bu nedenle çocukların davranışlarının oluşumu ve yetiştirilmeleri öncelikle ailede başlamaktadır. Aile, çocuğun okul çağına gelmeden içinde bulunduğu ortam olduğu için, davranış ve öğrenmenin gelişiminden birinci derecede aile sorumludur. Diğer taraftan davranış ve öğrenmeye yönelik destekleyici aile tutumunun çocukların gelecek akademik başarıları üzerinde olumlu etkisinin olduğu bilinmektedir. Eğitim ise insan davranışları ve gelişim üzerinde etkili olan başlıca faktördür (Otote ve Omo Ojugo, 2009). Eğitim sisteminin bir alt sistemi olduğu için okulun, okul sistemini etkileyen ve ondan etkilenen toplumun aile ve diğer örgütlerden oluşan bir çevreye sahip olması kaçınılmazdır (Başaran 1994). Bunun için okul ve aile birbirlerinin tamamlayıcısı olan ayrılmaz birer parçalarıdır.

Çocukların sosyalleşmelerine ve yaşadıkları çevrenin özelliklerini kazanmalarına olanak sağlayan okul, bunun yanında çocukları geleceğe hazırlayacak, sosyal ve ekonomik kalkınmaya değer katacak insanlar yetiştirmeyi de hedeflemektedir. Bu hedeflerin gerçekleştirilebilmesi ise ancak okul ve aile ilişkisinin güçlü bir şekilde kurulmasıyla mümkündür. Başka bir ifadeyle çocukların başarısını artırmak hem okulun hem ailenin sorumluluğundadır (Tutkun ve Köksal, 2000). Araştırmalar, aileleri genel olarak eğitimleriyle meşgul olan çocukların, bu tür aile desteği almayanlara göre daha iyi performans gösterdiğini ortaya koymaktadır. Buna aile katılımının bu tür aile desteği almayanlara göre daha iyi okul-topluluk ilişkileri oluşturmaya (Lawson ve Alameda-Lawson, 2012), akademik başarıda daha fazla kazanıma (Henderson ve Mapp, 2002), duygusal gelişime (Cai, Moyer ve Wang, 1997) ve davranış gelişimine (Greenwood & Hickman, 1991) katkıda bulunmaktadır. Bunun yanında aile katılımı faaliyetleri, okulda disiplin cezası alan öğrenci sayısında azalma, daha az gözaltı ve bir yıldan diğerine birden fazla disiplin cezası alan öğrenci sayısında azalma ile ilişkilendirilmiştir (Sheldon ve Epstein, 2002). Ayrıca aile katılımının öğretmenler ve ebeveynler arasındaki sık ve kaliteli etkileşimlerdeki artışlara, daha

fazla güven ve saygıya, öğrenciler için artan sosyal sermayeye ve öğrenci başarısı için daha fazla desteğe ortam sağladığı belirtilmektedir (Redding vd., 2004). Aile katılımının potansiyel faydalarına ek olarak, bu değerli katılımın önünde birçok engel vardır. Aile katılım etkinliklerinin ne olduğu veya nasıl olması gerektiği ile ilgili literatürde yazılanlar ile okullarla uygulananlar arasında belirgin farklılıklar vardır (Bilaloğlu ve Arnas, 2019). Aile katılım etkinlikleri adına yazılanlar ile uygulamalar arasındaki bu farklılığın birçok nedeni vardır ve bunlar aile katılımının engelleri olarak kavramsallaştırılmaktadır (Hornby ve Lafaele, 2011). Aile katılım etkinliklerinin beklenen nitelikte ve nicelikte gerçekleştirilmesini engelleyen faktörler aile merkezli, öğretmen merkezli ve okul yönetimi merkezli engeller olarak sınıflandırılabilir (Bilaloğlu ve Arnas, 2019). Bu çalışmada ise eğitim sisteminde aile katılımının mevcut durumu ve aile katılımının uygulanmasının önündeki engeller son araştırmalar ışığında ele alınmaktadır.

## 2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Modern dünyanın beraberinde getirmiş olduğu yenilikler eğitim sistemlerinde de değişikliğe, geleneksel eğitim sistemlerinin terkedilmesine ve demokratik sistemlerin bir gereği olarak işbirlikçi ve katılımcı yönetim sistemlerine artan bir odaklanmaya yol açmıştır. Bu yönelimin bir sonucu olarak eğitim sisteminin başarılı olabilmesi için öğretmen, öğrenci, yöneticinin yanı sıra ailelerin katılımının önemi her geçen gün artmaktadır (Akkaya, 2019). Bu nedenle günümüzde ailelerin çocuklarının eğitim sürecine katılımı, etkili ve başarılı eğitimin önemli unsurlarından birisi olarak görülmektedir (Hornby ve Lafaele, 2011). Bu nedenle bu süreçte öğretmenlerin ailelerle işbirliği yaparak hem evde hem de okulda öğrenme etkinliklerine katılımlarının sağlanmasının üzerinde önemli durulmaktadır (Morrison, 2006). Aile katılımı, okul etkinliklerine katılmak ve çocuğuna kitap okumak gibi kanıtlanabilir eylemleri ve ayrıca okulun düzenlediği önceden belirlenmiş etkinliklere katılmayı içermek olarak nitelendirilmiştir (Jeynes, 2013). Ferlazzo'ya (2011) göre aile katılımı, aileleri okulla ortak olmaya dahil etmek ve ebeveynlerin ne düşündüğünü, neyin hayalini kurduğunu ve nelerden endişe duyduğunu dinlemekle ilgilidir. Redding ve arkadaşları (2004) ise aile katılımını aileler ile bir güven ve saygı temeli oluşturmak, ailelere okulun ötesinde ulaşmak olarak tanımlamaktadırlar.

Okullarda aile katılımı etkinlikleri kapsamında hem ev temelli hem de okul temelli çeşitli etkinlikler gerçekleştirilmektedir. Ailelerin seminer, atölye gibi eğitim çalışmalarına, veli toplantılarına, karar verme ve yönetim süreçlerine ve sınıf içi etkinliklere dahil olmaları okul temelli etkinlikler iken (Ford ve Amaral, 2006; Morrison, 2006) öğretmenler tarafından gönderilen etkinlikleri çocuklarıyla birlikte evde yapmaları ve çocuklarının yaptığı etkinlikleri kontrol etmeleri, çocuklarıyla birlikte dünyayı keşfetmeleri ise ev temelli etkinliklerdir (Hornby ve Lafaele, 2011). Aile katılımının temel amacı, eğitimin tüm yönlerini dikkate alarak eğitimin sürdürülebilirliğini sağlamak ve başarıyı artırmaktır. Evde okul başarılarını ve okulda elde edilen kazanımları desteklemek çocuklarda istenen davranış değişikliklerinin başarılı bir şekilde uygulanmasını sağlar (Işık, 2020). Bu bağlamda Epstein (2008) etkili aile katılımının dört temel unsuru olduğunu belirtmektedir. Bunlar;

- ✓ Okulun bütün paydaşları, yani okul yönetimi, veliler, öğretmenler, öğrenciler ve sivil toplum kuruluşları ve kanaat önderleri okulun gelişimine hizmet etmekten ve aile katılımı sürecinin planlanmasından sorumludurlar.
- ✓ Etkinliklerin aileler tarafından belirlenen yöntemlerle katılmalarına yardımcı olmalıdır.
- ✓ Okul politikası, öğrenci kazanımları ve ailenin katılım planı tutarlı olmalıdır.
- ✓ Hazırlanan plan ve faaliyetlerin etkinliği sürekli gözden geçirilmeli ve güncellenmelidir.

Çocuk yetiştirme sürecinin ilk sürecinin ailede başladığını, yaşamının sonraki yıllarında çevre ve okulun da bu sürece dahil olduğunu göz önünde bulundurarak; okullar ve aileler arasındaki işbirliği, çocuğun genel faydasını en üst düzeye çıkarmak için önemli ve vazgeçilmez bir gerekliliktir (Ardakoç, 2020). Ancak literatürde aile katılımının bütün bu faydalarına rağmen eğitimciler ailelerin çocuklarının eğitimine yeterince katılmadıklarını belirtmektedirler (McKenna ve Millen, 2013). Çalışmanın sonraki bölümünde son çalışmalar ışığında eğitim sisteminde aile katılımının gerçekleştirilmesinin önündeki engeller gözden geçirilmektedir.

## 3. AİLE KATILIMININ ENGELLERİ

Katılımın önündeki engeller hem okullar hem de aileler için mevcuttur. Bazı engeller sınırlı kaynaklar tarafından oluşturulurken, diğerleri ailelerin ve okul personelinin inançlarından, algılarından ve tutumlarından kaynaklanmaktadır.

### 3.1. Veli Merkezli Engeller

Aile katılımının en temel aktörü şüphesiz ki velilerdir. Ancak aile katılımı araştırmalarının çoğunda katılımın önemli engellerinden birisinin velilerden kaynaklandığını ortaya koymaktadır. Ebeveynler ve veliler, çocuklarının

eğitimine daha fazla dahil olma arzusunu giderek daha fazla dile getirirken (Mapp, 2003; Warren vd., 2009), bir dizi engel, ebeveynlerin, özellikle daha fazla eğitime dahil olma yeteneklerini engellemektedir. Veliler tarafından belirtilen bir engel, okul ve ev arasındaki iletişimin eksikliği veya zayıf zamanlamasıdır (Lawson, 2003), bu nedenle veliler okul olaylarından ve etkinliklerinden habersizdir. Aileler için, dil engelleri de okul ve ev arasındaki iletişimin zorluğuna katkıda bulunabilir (Hornby ve Lafaele, 2011; Smith vd., 2011). Diğer taraftan ebeveynler, çocuklarının öğrenimi üzerinde bir dereceye kadar kontrol ve etkiye sahip olduklarına güvendiklerinde, dahil olmaya motive olurlar. Ayrıca veliler ebeveyn-öğretmen konferansları gibi etkinliklere katılım, ulaşım eksikliği, çalışma programı veya çocuk bakımı ihtiyacı gibi bir dizi pratik kısıtlama nedeniyle engellenebilir (Hornby ve Lafaele, 2011). Güven, (2011) ise veli merkezli engelleri aşağıdaki gibi sıralamaktadır:

- ✓ Ebeveynlerin kendi eğitim hayatlarından gelen olumsuz tutumları ve deneyimleri,
- ✓ Ebeveynlerin yetersiz iletişim becerileri,
- ✓ Ebeveynlerin yaşam koşulları nedeniyle etkinliklere katılım için yeterli zamanı ve enerjii bulamamaları,
- ✓ Ebeveynlerin eğitim düzeyinin düşük olması,
- ✓ Ebeveynlerin farklı kültürel yapılarından dolayı yaşadıkları özgüven sorunları,
- ✓ Ailelerin katılım konusundaki bilgi ve inançlarının az olması,
- ✓ Yetersiz ekonomik koşullar,
- ✓ Velilerin öğretmenlere ve okul yönetimine yönelik olumsuz tutum ve düşünceleri,
- ✓ Ebeveynlerin çocuk sayısının fazla olması nedeniyle etkinliklere dikkat, zaman ve enerji ayıramaması,
- ✓ Okulların ve ailelerin farklı beklentileri,

Veli merkezli bir başka engel ise velilerin yoğun iş temposudur (Koç, 2019). Dünya düzeninin değişmesiyle birlikte ailenin rolü de değişmiş, anne babalar daha yoğun çalışma temposuna sahip olmuştur. Bunun sonucunda veliler aile katılım etkinliklerine dahil olmak konusunda zorlanmış ve çocukların öğretmenleriyle yüz yüze görüőecek zamanı dahi bulamamışlardır. Çocukların çoğu zamanının aile ve okul arasında geçtiği düşünöldüğünde veli ile birbirini tanımayan bir öğretmen arasında doğabilecek uyumsuzluğun çocuğun zihninde ikileme yol açabileceği unutulmamalıdır. Ayrıca sosyo-ekonomik düzeyi ve eğitim düzeyi düşük olan ailelerin veli işbirliğine dayalı eğitimin önemli ve etkili olmadığını düşünme eğiliminde oldukları belirlenmiştir (Toran ve Özgen, 2018). Öte yandan, düşük sosyoekonomik düzeyde bile aile-okul işbirliğine aile katılımı, çocukları için uygun bir eğitim ortamı yaratmada ve çocuğun akademik performansını iyileştirmede olumlu bir etkiye sahip olabilir (Kolay, 2004). Engeller, ebeveynlerin eğitim düzeyi kadar, kendileri çocukken veya daha önce daha büyük çocuklarla olan okullardaki olumsuz deneyimleri, çocuklarına akademik olarak yardımcı olamama duygularına yol açtığında da ortaya çıkabilir (Chrispeels ve Rivero, 2001). Yavuz Konokman ve Yokuş (2016) tarafından yapılan çalışmada velilerin demografik özelliklerinin de aile katılımında etkili olduğu belirlenmiştir. Buna göre anne-babanın medeni durumu, gelir düzeyi, mesleği, aktif olarak çocuklarına bakmak için harcadıkları zaman ve çocuğun devam ettiği kurum türü, aile katılım düzeylerinde farklılaşma yaratan değişkenler olarak bulunmuştur.

### 3.2. Öğretmen Merkezli Engeller

Velilerin eğitim sürecine aktif katılıma yönelik tutumlarının öğretmen davranışlarıyla da şekillenebileceği görölmektedir (Ardakoç, 2020). Öğretmenlerin ailelere yönelik tutumları da yüksek düzeyde katılım için olası bir engel olabilir (Hornby ve Lafaele, 2011). Özellikle öğretmenler ailelere ve aile katılımına yönelik olumlu tutumlar sergilediklerinde, ebeveynlerin okulda hoş karşılanma duygularında bir artış olduğu görölmektedir (Hornby ve Lafaele, 2011). Velilerin katılımını artırmak için eğitimciler velilerle yüz yüze görüőme ve görüőmeler yapmakta, ayrıca çalışan ve yüz yüze toplantılara katılmayan velilere yönelik tüm teknik imkânları kullanmaktadır. Katılımı artırmak ve velilerin ilgisini çekmek için bazı öğretmenler, dil sorununu çözmek için bilgilendirici eğitimler veya dil eğitimleri ile velileri memnun etmeye, maddi yardım, küçük ikramlar ve hediyeler almalarına destek olmaya çalışmaktadır (Koç, 2019). Ancak kimi öğretmenlerse bu gibi etkinliklerin öğretmenlik mesleki statüsüne zarara verdiğini düşünmekte ve bu tür davranışlara yönelmemektedirler. Bu durum aile katılımının önünde bir engel olarak değerlendirilmektedir (Ardakoç, 2020). Veli katılımını artırmaya çalışan öğretmenlerin olumlu davranışlarının aksine, velilerin okuldaki katılım faaliyetlerine ilgisiz ve bilinçsiz olduklarını düşünmeleri, velilere tavsiyelerde bulunamamaları ve veli katılımını sağlamak için yeterli zaman ayıramamaları ebeveynleri aile katılımı konusunda olumsuz etkilemektedir (Kolay, 2004). Öğretmenler çeşitli faktörlerin etkisi ile aile katılım faaliyetlerine ilgisiz davranmaktadır. Oktay ve arkadaşlarına (2003) göre öğretmenler aşağıda ifade edilen faktörlerin etkisi ile aile katılımında isteksiz davranmaktadır;

- ✓ Faaliyetlerin ek zaman ve çaba gerektirmesi,
- ✓ Aile ile iletişimde etkili iletişim becerilerinin bulunmaması,
- ✓ Aile katılımı konusunda yeterli bilgi eksikliği
- ✓ Ailelerin nasıl motive edileceğinin bilinmemesi,
- ✓ Aile katılım sürecinin nasıl yöneteceğinin bilmemesi

Tezel Şahin ve Ünver (2005) aile katılım etkinliklerinin planlanmasını fazladan çaba ve zaman gerektirmesinin öğretmenlerin bu konuda isteksiz olmasına neden olduğunu belirtmektedir. DeHass ve Willems'a (2003) göre ise öğretmenlerin önündeki en büyük engellerden biri aile katılımı konusunda yeterli bilgi ve deneyime sahip olmamalarıdır.

### 3.3. Okul Yönetimi Merkezli Engeller

Okul yönetiminin aile katılımına ilişkin inançları da katılımın niteliği ve niceliği üzerinde etki olmaktadır. Aile katılımı faaliyetleri konusunda yeterli düzeyde bilgi, beceri ve deneyime sahip olmayan okul yönetimleri, aile katılımına katılma konusunda isteksizdir (Ekinci Vural, 2006). Bazı yöneticiler ise aile katılımı etkinliklerini gereksiz bulmakta ve bunun okulun günlük işleyişini bozacağını düşünmektedir (Tezel Şahin ve Ünver, 2005). Öte yandan uzun süreler boyunca tutarlı ve kapsamlı ebeveyn programları uygulayan okullar, velileri dahil etmede daha etkilidir ve veli katılımının çok az olduğu veya hiç olmadığı okullardan daha iyi performans gösterirler (Peña, 2000). Ek olarak, lojistik sorunlar, bir ebeveynin okul faaliyetlerine veya etkinliklerine katılma yeteneğini sınırlayabilir. Ebeveyn-öğretmen konferansları gibi etkinliklere katılım, ulaşım eksikliği, çalışma programı veya çocuk bakımı ihtiyacı gibi bir dizi pratik kısıtlama nedeniyle engellenebilir (Hornby ve Lafaele, 2011).

Okullarda veli-öğretmen veya idareci görüşmeleri için kullanılacak odaların olmaması, veli-okul etkileşimini sınırlandıran okulla ilgili nedenlerden biridir. Okullarda veli görüşmeleri için hazırlanmış odaların olmaması nedeniyle, okul saatlerinde veliler ve öğretmenler okul bahçelerinde konuşmak zorunda kalmakta, bu da okul bahçelerinde çok fazla kalabalığa neden olmakta ya da öğretmenler velilerle görüşmek için veli toplantılarını beklemek durumunda kalmaktadırlar (Ardakoç, 2020). Velilerin okul yönetiminden veya bir öğretmenden telefon aldıklarında tekrar bir şeyler yapacaklarını ve özellikle para talep edileceğini hissetmeleri, okul nedeniyle veli katılımını olumsuz etkileyen bir diğer faktördür (Toran ve Özgen, 2018). Ayrıca veli katılımına değer vermeyen bir yönetim yaklaşımına sahip okullar velilerle daha az işbirlikçi olma eğilimindedir (Ardakoç, 2020). Güven'e (2011) göre aile katılımının engelleyen yönetici tutumları aşağıdaki gibidir:

- ✓ Yöneticilerin aile ile vakit geçirmek istememesi,
- ✓ Yöneticilerin iş yükünün fazla olması,
- ✓ Ailelerle ilişki sorunları
- ✓ Aile ve okul arasındaki sosyokültürel farklılıklar,
- ✓ Yetersiz okul kaynakları veya mevcut kaynakların aile katılımına yetersiz aktarılması,
- ✓ Yöneticilerin ailelere karşı ilgisiz ve olumsuz tutumu,
- ✓ Yöneticiler için gerekli ekipman ve niteliklerin olmaması,

Okul sistemi açısından incelendiğinde okullarda veli katılımını artıracak standart bir uygulama olmadığı söylenebilir. Okullarda veli katılımını artırmak amacıyla kurulan okul aile birliklerinin faaliyetlerine ve okul aile birliklerinin çalışmalarına baktığımızda; Okullarda öğretmenler tarafından düzenlenen veli toplantıları dışında diğer kuruluşların faaliyetlerinin planlı ve koordineli bir şekilde çalışmadığı söylenebilir (Kolay, 2004).

## 4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğretmenlerin ve velilerin aile katılımının önünde engel olarak gördükleri durumları mevcut literatür bulgularına dayalı olarak belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmanın sonunda ebeveynlerin dahil olmak istemediği aile katılım etkinlikleri personel tarafından olumsuz okul deneyimleri, ilgisizlik ve eğitimsiz olma ile karakterize edilmektedir. Ebeveynler hem iş hem de yaşamda üstlendikleri sorumlulukların zamanlarını kısıtlaması nedeniyle çocukların eğitim sürecine yeterince katılamamaktadırlar (Koç, 2019; Kolay, 2004; Toran ve Özgen, 2018). Günümüzün çalışma koşulları göz önüne alındığında, aile katılımı süresinin sınırlandırılmasının en önemli engel olduğu çalışmanın sonuçları için beklenen bir durum olarak kabul edilebilir. Ebeveynlerin ekonomik durumlarını arttırmaya yönelik talepleri ile aile üyelerinin yaşam koşullarını iyileştirme çabalarının bir sonucu olarak artan çalışma hayatı ebeveynlerin aile katılım etkinliklerine zaman ayıramaması sorununun ortaya çıkmasına neden

olabilir. Literatür incelendiğinde veliler açısından aile katılım etkinliklerini engelleyen diğer faktörler de ulaşım, dil ve iletişim sorunlarıdır. Araştırmalar bu sorunlara dikkat çekmektedir (Hornby ve Lafaele, 2011; Lawson, 2003; Smith vd., 2011).

Literatür incelendiğinde öğretmen merkezli nedenlerle aile katılım etkinliklerini engelleyen faktörler; bu etkinlikleri planlamanın zaman alması, öğretmenlerin bu konuda yeterli bilgiye sahip olmaması, ailelerin bilgisiz ve ilgisiz olması, ailelerin kendi sınırlarını açmaları ve bunun da karışıklığa yol açması ve öğretmenlerin aile katılım etkinliklerine yönelik olumsuz tutumları olarak sıralanmaktadır (Ardakoç, 2020; Hornby ve Lafaele, 2011; Koç, 2019; Kolay, 2004). Bu olumsuzluklar paydaşların birbirlerine yönelik olumsuz tutum sergilemelerinden ve okul ile aile arasında iletişim sizde yol açmaktadır. Bu ise ailelerin etkinliklere katılımını engellemekte ve azaltmaktadır.

Aile katılımını engelleyen okul yönetimi kaynaklı faktörler ise genel olarak okul yönetimlerinin aile katılımı konusundaki isteksizliğidir. Nitekim bazı okul yöneticileri bu etkinlikleri gereksiz bulmakta ve bu etkinliklerin okulun günlük işleyişini bozduğunu düşünmektedirler. Diğer taraftan uzun vadede kapsamlı ve tutarlı programlar uygulayan okullar ise etkinliklere velilerin dahil olması konusunda daha iyi performans sergilemektedirler (Ardakoç, 2020; Hornby ve Lafaele, 2011; Peña, 2000; Tezel Şahin ve Ünver, 2005). Kaliteli eğitime ulaşmak, öğretmen ve aile arasında sağlıklı bir işbirliğini, sağlıklı bir işbirliği ise taraflar arasında açık iletişimi gerektirir. Ebeveynlerin çocukların ilk eğitimcileri olduğu göz önüne alındığında, ailelerin çocuklarının eğitimine destek ve katkı sağlayan, sistematik ve kurumsal eğitim veren, ev eğitimini okul paralelinde yürüten ve bütünleştiren bir yaklaşım benimsenmelidir. Okulların aile katılım konusundaki başarısı geleneksel anlayıştan kopma ve yeniliğe açık olma yeteneklerine bağlıdır. Değişimi sağlayabilmek için bu işbirliğinde bütün paydaşların rolleri, sorumlulukları net bir şekilde tanımlanmalıdır. Başarıya ulaştıracak yöntemler konusunda ise tüm paydaşlarla birlikte kararlar alınmalı uzun vadeli stratejiler geliştirilmelidir. Diğer taraftan zaman kısıtlılığı nedeniyle gerçekleştirilemeyecek aile katılım etkinlikleri için yeni önlemler alınması ve ailelerin zamanına göre etkinliklerin planlanması gerekmektedir. Bunun mümkün olmadığı durumlarda ev temelli katılım etkinliklerinin planlanması ve bu şekilde ailelerin sürece dahil edilmesi sağlanmalıdır. Ebeveynlerin aile katılım etkinlikleri konusunda bilinçlendirilmesini sağlamak amacıyla seminer çalışmaları yapılmalıdır. Okul yönetimi ve öğretmenlere yönelik ise hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenmelidir. Aile katılımı olgusunda bir diğer önemli aktör de elbette öğretmenlerdir. Öğretmenler tutum, inanç ve davranışlarıyla aile katılımının kalitesini arttıran önemli bir değişkendir. Doğrultuda öğretmenlerin açık sözlülüğü, tutarlılığı ve kararlılığı sürecin sağlıklı işlemesine sağlamaktadır. Öğretmenlerin etkinlik planlama konusunda aileleri dikkate alacak bir planlama yapması, her bir ebeveyne karşı pozitif yaklaşım içerisinde olması etkili bir yöntem olarak ön plana çıkmaktadır. Öğretmenlere ebeveynlerle olumlu ilişkiler geliştirmede avantaj sağlayacak bazı özellikler vardır. Bunlar; samimiyet, sıcakkanlılık, öğrenci merkezli, demokratiklik, tutarlılık, açıklık, duyarlılık gibi özelliklerdir. Bu özelliklere sahip öğretmenleri velilerin kabul etmesi, önerilerini dikkate alması, verilen bilgilerin doğruluğuna ve samimiyetine güvenmeleri ve destekleyici tutumları velileri işbirliğine teşvik eden unsurlardır.

## KAYNAKÇA

1. Akkaya, R. (2019). *Eğitime Katılım Bağlamında Okul Aile Birliklerinin Yeri*. İstanbul: İLKE İlim Kültür Eğitim Derneği.
2. Ardakoç, İ. (2020). Eğitimde Veli/Aile Katılımı: Engeller ve Öneriler. *Alanyazın*, 1(2), 75-84.
3. Başaran, G., E. (1994). *Eğitim Yönetimi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
4. Bilaloğlu, R. G., & Arnas, Y. A. (2019). Okul öncesi eğitimde aile katılımı engelleri ve süreçte karşılaşılan sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(3), 804-823.
5. Cai, J., Moyer, J. C., & Wang, N. (1997). *Parental roles in students' learning of mathematics: An exploratory study*. Paper presented at the annual meeting of the American Educational Research Association, Chicago, IL.
6. Chrispeels, J. H., & Rivero, E. (2001). Engaging Latino families for student success: How parent education can reshape parents' sense of place in the education of their children. *Peabody Journal of Education*, 76(2), 119-169.
7. Ekinci Vural D. (2006). *Okul öncesi eğitim programındaki duyuşsal ve sosyal becerilere yönelik hedeflere uygun olarak hazırlanan aile katılımlı sosyal beceri eğitimi programının çocuklarda sosyal becerilerin gelişimine etkisi*. Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
8. Epstein, J. L. (2008). Improving family and community involvement in secondary schools. *Principal Leadership*, 8(2), 16-22

9. Ferlazzo, L. (2011). Involvement or Engagement? *Educational Leadership*, 68(8), 10–14.
10. Ford, L. & Amaral, D. (2006). Research on parent involvement: Where we've been, where we need to go. *School Leadership Journal*, 1 (6), 1-20.
11. Gonzalez-DeHass, A. R., & Willems, P.P.(2003). Examining the underutilization of parent involvement in the school. *School Community Journal*, 13(1), 85-99.
12. Greenwood, G. E., & Hickman, C. W. (1991). Research and practice in parent involvement: Implications for teacher education. *The Elementary School Journal*, 9(3), 279–288.
13. Güven, G. (2011). *Farklı Eğitim Modelleri Kullanılarak Uygulanan Aile Eğitim Ve Aile Katılım Programlarının Okul Öncesi Öğretmenlerinin Uygulamalarına Ve Ebeveynlerin Görüşlerine Etkisinin İncelenmesi*. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
14. Henderson, A. T., & Mapp, K. L. (2002). *A new wave of evidence: The impact of school, family, and community connections on student achievement*. Austin, TX: SEDL.
15. Hoover-Dempsey, K. (2011). Self-efficacy: Up to the challenge. In S. Redding, M. Murphy, & P. Sheley (Eds.), *Handbook on family and community engagement* (pp. 61–68). Lincoln, IL: Academic Development Institute.
16. Hornby, G. & Lafaele, R. (2011). Barriers to parental involvement in education: An explanatory model. *Educational Review*, 63(1), 37-52.
17. Hornby, G., & Lafaele, R. (2011). Barriers to parental involvement in education: An explanatory model. *Educational Review*, 63(1), 37–52.
18. Işık, O. (2020). Çocukların Eğitim Süreçlerine Ailenin Katılımına İlişkin Veli Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
19. Jaynes, W. H. (2013). Research digest: A meta-analysis of the efficacy of different types of parental involvement programs for urban students. *FINE Newsletter*, 5(1).
20. Koç, M.H. (2019). Veli katılımı hakkında sınıf öğretmenleri ne düşünüyor? Fenomenolojik bir çalışma. *Akdeniz Eğitim Araştırmalar Dergisi*, 13(29), 53-74.
21. Kolay, Y. (2004). Okul-aile-çevre iş birliğinin eğitim sistemindeki yeri ve önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 164. [http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli\\_Egitim\\_Dergisi/164/kolay.htm](http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/164/kolay.htm), (Erişim Tarihi: 24.05.2022).
22. Lawson, M. A. (2003). School–family relations in context: Parent and teacher perceptions of parent involvement. *Urban Education*, 38(1), 77–133.
23. Lawson, M. A., & Alameda-Lawson, T. (2012). A case study of school-linked, collective parent engagement. *American Educational Research Journal*, 49(4), 651–684.
24. Mapp, K. L. (2003). Having their say: Parents describe why and how they are engaged in their children's learning. *School Community Journal*, 13(1), 35–64.
25. McKenna, M. K., & Millen, J. (2013). Look! Listen! Learn! Parent Narratives and Grounded Theory Models of Parent Voice, Presence, and Engagement in K-12 Education. *School Community Journal*, 23(1), 9-48.
26. Morrison, G.S. (2006). *Fundamentals of early childhood education*. USA: Pearson, Merrill Prentice Hall.
27. Oktay, A. Gürkan, T. Zembat, R., & Unutkan, Ö. P. (2003). *Okul Öncesi Programı Uygulama Rehberi (Ne Yapıyorum? Neden Yapıyorum? Nasıl Yapmalıyım?)*. İstanbul: Ya-Pa Yayıncılık.
28. Otote, C. O., & Omo-Ojugo, M. (2009). "Influence Of Teacher Characteristics On Affective Evaluation Of Social Studies Teachers In Nigeria". *Education*, 129 (4), 654-660.
29. Öztop, H. (1996). Ana-baba eğitimi. *Ankara Yaşadıkça Eğitim*, 46.
30. Peña, D. C. (2000). Parent involvement: Influencing factors and implications. *The Journal of Educational Research*, 94(1), 42–54.
31. Redding, S., Langdon, J., Meyer, J., & Sheley, P. (2004). *The effects of comprehensive parent engagement on student learning outcomes*. Cambridge, MA: Harvard Family Research Project.
32. Sheldon, S. B., & Epstein, J. L. (2002). Improving student behavior and school discipline with family and community involvement. *Education and Urban Society*, 35(1), 4–26.

- 33.Smith, J., Wohlstetter, P., Kuzin, C. A., & De Pedro, K. (2011). Parent involvement in urban charter schools: New strategies for increasing participation. *School Community Journal*, 21 (1), 71–94.
- 34.Şahin Tezel, F., & Ünver, N. (2005). Okulöncesi eğitim programlarına aile katılımı. *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 23-30.
- 35.Teżcan, M. ( 1997). *Eğitim Sosyolojisi* Ankara.
- 36.Toran, M., & Özgen, Z. (2018). Okul öncesi eğitimde aile katılımı: Öğretmenler ne düşünüyor, ne yapıyor?. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of Qualitative Research in Education*, 6(3), 229-245.
- 37.Tutkun, Ö. F., & Köksal, A. (2002). Okul-aile işbirliğinde yeni yaklaşımlar. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 216-224.
- 38.Warren, M., Hong, S., Rubin, C., & Uy, P. (2009). Beyond the bake sale: A community-based relational approach to parent engagement in schools. *Teachers College Record*, 111(9), 2209–2254.
- 39.Yavuz Konokman, G., ve Yokuş, G. (2016). Ebeveynlerin okul öncesi eğitime katılım düzeylerine ilişkin algıları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(35), 176-193.